

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره اول - سال سوم

۳۲۲

شماره ترتیب چاپ ۱۱۶۶

۱۳۶۱ - ۱۳۶۲

شماره ۴۶۷۶/م

تاریخ ۶۱/۸/۱۳

حجت الاسلام آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که
در هیات وزیران به تصویب رسیده است به پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارد.

نخست وزیر - میرحسین موسوی

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

بخش اول - در ترتیب رسیدگی و مقررات عمومی

- ماده ۱- بمنظور اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی قضائی موظف است در مراکز هریک از استانهای کشور شعبهای از دادگاه انقلاب
را جهت رسیدگی و وثبوت شرعی دعاوی مطروحه معین نماید .
تبصره ۱- تعداد شعب دادگاه در مراکز استانها بلا مانع است .
تبصره ۲- با تشخیص شورای عالی قضائی دادگاههای مذکور در ماده ۱ در شهرستانهای
تابع استان میتوانند دارای شعب باشند .
ماده ۲- مشروعیت دارائی هیچ شخص مورد تردید قرار نمیگیرد مگر بترتیبی که

در این قانون آمده است .

ماده ۳- در موارد زیر مشروع بودن دارائی اشخاص حقیقی و حقوقی مورد تردید قرار میگیرد .

۱- شخص حقیقی و یا حقوقی متهم بمبادرت بیکی از اعمال مذکور در اصل
چهل ونهم .

۲- هرگونه همکاری با ساواک منحل

۳- عضویت یا فعالیت در تشکیلات فراماسونری و هرگونه ارتباطی با سازمانهای
جاسوسی بین المللی .

۴- عضویت و یا داشتن سهام در موسسات و شرکتهای چندملیتی و شرکتهای موسسات
آمریکائی و اسرائیلی و انگلیسی ...

۵- اموال و دارائی شخص و یا خانواده تحت تکفل او متناسب با درآمد ناشی از مشاغل
یا آنچه از طریق ارث بدست آورده نباشد .

۶- شخص حقیقی و یا حقوقی اموال خود را در جهت تحکیم مبنای رژیم پهلوی و بسا
تضعیف حکومت اسلامی بکار برده باشد .

۷- کلیه وزراء ، معاونین آنها ، نمایندگان مجلسین شوراسنا ، روسای دیوانعالی
کشور و ادارستانهای کل کشور ، استانداران ، سفرا و وزیران مختار ، امیرای ارتش و
ژاندارمری و شهربانی و جانشینان آنها ، روسای کل بانکهای خصوصی و دولتی ، مدیران
عامل ، سازمانهای دولتی و وابسته بدولت که در رژیم گذشته متصدی مشاغل فوق
بوده اند .

۸- اشخاصی که در رژیم سابق مجری طرح یا نظارت بر اجرای مراکز و ساختمانهای
اختصاصی نظیر زندان ، مراکز اطلاعاتی ، پایگاههای سری ، کاخها ، مراکز ساواک و غیره
بوده اند و کلیه مقاطعه کاران و شرکتهای مهندسی مشاور که خارج از میزان مقرره بدون
رعایت ضوابط ظرفیت ارجاع کار در یک گروه یا درجه بندی خاص ، ظرفیت ارجاع کارشان
تغییر داده شده است .

ماده ۴- در صورتیکه ثابت گردد شخصی قسمتی از دارائی خود را در نتیجه مبادرت
بیکی از موارد مذکور در ماده سه تحصیل نموده است ، باید مشروع بودن کلیه اموال تحت
تصرف نامبرده و اقربای درجه اول وی به اثبات برسد .

ماده ۵- پس از احراز موارد مذکور در ماده سه و چهار این قانون حاکم شرع، حکم با استرداد اموال غیر مشروع میدهد. در صورتیکه صاحب حق معلوم نباشد محکوم به در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار میگیرد.

ماده ۶- در صورتیکه اموال نامشروع شخص از اموال عمومی یا انتقال باشد محکوم به صرفاً در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار میگیرد و اشخاصی که قبل از محکوم علیه متصرف در اموال فوق بوده اند هیچگونه حقی نسبت باین اموال ندارند. اعم از اینکه تصرف آنان بعنوان مالک باشد یا سایر عناوین.

ماده ۷- اگر در ضمن دادرسی معلوم گردد که متهم از طریق غیر مشروع اراضی یا اعیانی را تصرف در آورده که اینک در اختیار او نیست متصرف فعلی این اراضی یا اعیانی بنا بر حکم ضمان ایادی متعاقبه ضامن است و باید عین مال را بصاحب حق رد کند اعم از اینکه تصرف از بعنوان مالک باشد یا سایر عناوین.

تبصره - در صورتیکه متصرف فعلی اینگونه اراضی یا اعیان از جمله اشخاصی باشد که نیاز او ضرورتاً با استفاده از مال مجرور بوده و در صورت استرداد دچار عسرو حرج خواهد شد، با عنایت به مصالح مجتمع اسلامی و بنابه تشخیص حاکم شرع تصمیم مناسب اتخاذ خواهد شد.

ماده ۸- در صورتیکه عین اموال مذکور در ماده ۷ تلف شده باشد کسی که مال نزد او تلف شده باشد مثل یا قیمت آن را بپردازد نامبرده میتواند طبق ضوابط شرعی و قانونی بایادی ماقبل خود رجوع نماید.

ماده ۹- در صورتیکه شخصی متهم گردد که اموال نامشروع در تصرف دارد تعقیب وی آغاز میگردد هر چند که قبلاً در دادگاههای دادگستری یا سایر مراجع محاکمه شده و قرار منع تعقیب یا حکم برائت وی صادر گشته باشد، و بیا هر دلیل دیگری تعقیب وی موقوف شده باشد.

تبصره - حکم این ماده در مورد عدم اعتبار آراء صادره از دادگاهها و دادسراها فقط در مورد اموال بوده و ناظر بر مجازات نیست مگر اینکه مجازات جزائی نقدی باشد.

ماده ۱۰- اگر ضمن رسیدگی معلوم شود که ثروت نامشروع حاصل از ارتکاب جرم است قاضی شرع مجرم را بمجازات لازم محکوم میکند مشروط بر اینکه در مورد جرم مذکور قبلاً رای صادر نشده و یا اینکه مشمول عفو مقام رهبری واقع نشده باشد.

ماده ۱۱- موروثی بودن مال دلیل مشروعیت آن نیست و مشروعیت مالکیت ورثه

برمیراث ، فرع بر مشروع بودن مالکیت مورث است .

تبصره - در موارد هبه و صلح و تعهد بنفع شخص ثالث و نظایر آن اگر ثابت شود که غرض و اهب ، مصالح متعدد و غیر آنها ، دادن رشوه یا ثباتی جهت حیف و میل ثروت های عمومی و دولتی و یا تقلب نسبت بقانون بوده است اموال ناشی از اعمال حقوقی فوق نامشروع محسوب میگردد .

ماده ۱۲- دادستان انقلاب در هر یک از مراکز استانها یا شهرستانها میتواند بر حسب مورد از نمایندگان هر یک از وزارتخانه ها و موسسات و نهادهای انقلاب اسلامی زیربسط دعوت بعمل آورد تا نسبت به تهیه مدارک و ادله جهت اجرای این قانون اقدام نمایند . نمایندگان فوق موظف به همکاری با دادستانی میباشد و دادستان نیز موظف است بر اساس مدارک فوق تعقیب متهم را آغاز نماید .

ماده ۱۳- کسانی که مفرضانه دعوی بی اساس و خلاف واقع علیه اشخاص اقامه نمایند در صورت احراز سوء نیت مطابق قوانین مربوطه تعقیب خواهند شد .

ماده ۱۴- اشخاص حقیقی و حقوقی زیرمکلفند ظرف یکماه از ابلاغ هیات مذکور در ماده دوازده صورت اموال و دارائی خود و خانواده تحت تکفل خود را به هیات تسلیم و رسید آن را دریافت دارند .

۱- کلیه اشخاص مصرح در ماده ۳ این قانون .

۲- صاحبان کازینوها ، کاباره ها و دایرکنندگان مراکز فحشا و فساد .

۳- صاحبان سینما و استودیو در رژیم سابق .

۴- کلیه اشخاصی که به جرم احتکار و یا گرانفروشی محکوم شده و میباشند .

۵- صاحبان سهام کلیه شرکتهای پیمانکاری و ساختمانی ، مهندسی مشاور ، بازرگانی صنعتی و امثالهم که از خانواده و اقربای پهلوی یا اقربای درجه یک مقامات مملکتی بشرح مندرج در قانون منع مداخله کارکنان دولت مصوب ۱۳۳۷ در آن صاحب سهم بوده اند .

۶- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که از دولت یا بانکها و موسسات اعتباری وابسته بدولت اخذ وام ربوی نموده اند مشروط بر اینکه میزان وام دریافتی در مورد اشخاص حقیقی حداقل صد میلیون ریال و در مورد اشخاص حقوقی حداقل دویست میلیون ریال باشد .

۷- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای نمایندگی انحصاری شرکتهای بسزگ

خارجی بوده و بامرصادرات یا واردات کالا بالمباشره یا مع الواسطه اشتغال داشته اند .
ماده ۱۵- هیات موظف است حداکثر یکسال پس از تشکیل ، صورت دارائی اشخاص
را که مشمول ماده ۱۴ این قانون میباشد مطالبه نماید .

ماده ۱۶- هرگاه یکی از اشخاص مصرح در ماده سیزده در صورت تقدیمی اموال خود
به هیات قسمتی از اموال منقول خود یا خانواده تحت تکفلش را ذکـر ننماید آن بخش
از مال وی مورد تردید قرار گرفته و باید صحت مالکیت خود را اثبات نماید .

ماده ۱۷- در صورتیکه دعوای تعدی و تفریط اموال عمومی طرح نشده و فقط از ناحیه
متضرر اقامه دعوی شده باشد بمنظور جلوگیری از تراکم دعوای رسیدگی و صدور حکم بـا
دادگاههای عمومی خواهد بود .

ماده ۱۸- انتقال اموال یا هرگونه اقدام بمنظور فرار از مقررات این قانون در حکم
معامله بقصد فرار از دین و تقلب نسبت به قانون بوده و باطل است اعم از اینکه بیع باشد
یا هبه و سایر عناوین .

تبصره - در صورت احراز تقلب یا فرار از دین شخص به مجازات کلاهبرداری محکوم
خواهد شد .

ماده ۱۹- کلیه آئین نامه های اجرائی این قانون توسط وزیر دادگستری تنظیم
و بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

بخش دوم - تعاریف و مقررات خاصه

ماده ۲۰- " ربا " بردونوع است .

۱- ربای قرضی و آن بهره ایست که ضمن عقد قرض شرط میشود که مقترض به مقترض
اده کند .

۲- ربای معاملی و آن " زیاده " ای است که یکی از طرفین معامله زائد بر عوض و معوض
حقیقی بطرف دیگر تادیه کند .

ماده ۲۱- ربای ماخوذه از اقربای درجه اول ، مال نامشروع محسوب نمیگردد .

ماده ۲۲- زمین موات زمینی است که سابقه احیانداشته باشد .

ماده ۲۳- عوض ماخوذه بابت تملیک یا هرگونه انتقال زمین موات در حکم مال نامشروع است .

ماده ۲۴- زمین رها شده " زمینی است که مسبق به احیا بوده ولی در اثر تعطیل زمین از ناحیه مالک یا اعراض وی کلا یا بعضا " بایر شده به نحوی که آثار احیا زائل گردد .

ماده ۲۵- غصب " استیلا " بر مال غیر است بنحوی که عدوان اعم از اینکه منقول باشد یا غیر منقول ، عرصه باشد یا اعیان .

ماده ۲۶- " اختلاس " حیف و میل و تعدی و تفریط بیت المال است .

ماده ۲۷- " سرقت " بردن یا ربودن منقلبانه مال غیر است بقصد تملک و یا تملیک

ماده ۲۸- اخذ مال غیر درعلن تنها وقتی سرقت محسوب میگردد که به عنف

باشد اعم از مسلحانه یا سایر موارد عنف .

ماده ۲۹- " مباحات اصلی " اموالی است که مالک معینی ندارد و سابقه احیاء

نداشته یا سابقه حیازت نسبت به آنها معلوم نیست ، عوضی که بابت تملیک یا هرگونه

انتقال مباح اصلی ماخوذ گردد در حکم مال نامشروع است .

ماده ۳۰- سوء استفاده از موقوفات " دخالت دروقف است برخلاف ترتیبی که

واقف معین نموده ، مشروط باینکه غبطه و مصلحت موقوف علیهم منظور نگشته باشد .

ماده ۳۱- دادگاه مکلف است در کلیه مواردیکه نسبت به موقوفات عامه تبدیل

به احسن صورت گرفته رسیدگی نموده و در صورت عدم رعایت غبطه و مصلحت موقوف

علیهم حکم به ابطال معامله صادر نماید .

ماده ۳۲- " رشوه " مالی است که درقبال فعل یا ترک فعلی از ناحیه شخصی که

شرعا و قانونا موظف به اتیان یا ترک بوده است اخذ گردد .

ماده ۳۳- " انفال " عبارت از منابع ثروتی است که مقررات اسلام آنرا در اختیار

دولت اسلامی قرار داده است .

ماده ۳۴- هرگونه عوض ماخوذ بابت تملیک یا انتقال انفال مال نامشروع محسوب

و باید به بیت المال مسترد گردد .

ماده ۳۵- مقصود از سوء استفاده از مقاطعه کاریها و معاملات دولتی عدم رعایت

قوانین و آئین نامه های مصوب در قراردادهائی است که بین دولت و اشخاص حقیقی

و حقوقی (شرکتهای موسسات صنعتی ، تجاری ، اعتباری مالی ، خدماتی و غیره)

منعقد شده و یا اینکه در اثر اعمال نفوذ و روابط برخلاف شرع و مصالح امت اسلامی انعقاد یافته است .

ماده ۳۶- کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی و یا وابسته بدولت موظفند مدارک و سوابق کلیه مقاطعه کاریها و معاملاتی را که احتمال می رود مشمول ماده ۳۵ این قانون باشد جهت تعقیب در اختیار دادستان انقلاب محل قرار دهند .

وزیر دادگستری

نخست وزیر

تاریخ چاپ ۶۱/۸/۱۷